

СТАНОВИЩЕ

относно процедура за присъждане на образователната и научна степен „доктор”

на дисертационен труд на тема: „Влияние на социалния престиж на учителската професия върху професионалната мотивация на учителите”

Професионално направление: 3.2. „Психология“

Докторска програма: „Педагогическа и възрастова психология“

Докторант: Юлия Мичурин, ВСУ „Черноризец Храбър“, Катедра „Психология”

Научни ръководители: проф. д.н. Николай Колишев и доц. д-р Йоанна Недялкова

Изготвил становището: проф. д-р Ваня Господинова Христова, съгласно Заповед на Ректора ВСУ „Черноризец Храбър” № 340/20.06.2025 г.

През последните десетилетия, проучванията свързани с различните аспекти на учителския труд стават все по-популярни поради това, че учителската професия е професия със специален статус, чиято цел или краен продукт е свързан с изграждането на личността на ученика, формирането на неговите личностни качества, познавателна, емоционална и волева сфера.

Изясняването на факторите, повлияващи нивата на социалният престиж на учителската професия в Израел, би могло да я превърне в по-привлекателна и удовлетворяваща за упражняващите я, като това не само ще насърчи млади и перспективни хора да станат учители, но ще доведе и до по-голяма ангажираност и привързаност към организацията, по-добра училищна ефективност и мотивация за работа, както и до подобряване на психичното благополучие на учителите.

От тази гледна точка, дисертационният труд на Юлия Мичурин разглежда актуална и значима проблематика, общовалидна за почти всички образователни системи в световен мащаб, а именно да се проучи връзката между перцепциите на учителите и на другите представители от обществото, относно социалния статус на учителската професия и нивото и съдържателните характеристики на професионалната мотивация на учителите в Израел.

Реализирането на така поставената цел според автора, ще доведе до разбирането на критериите и показателите разкриващи социалния престиж на учителската професия, както и на нейните съдържателни характеристики свързани с професионалната им мотивация.

Тази значимост се определя не само от оскъдните изследвания на зададената нова проблематика като цяло, но и от непосредствената практическа полза, която нейните резултати биха допринесли в различните сфери на живота.

1. ОЦЕНКА НА РЕЗУЛТАТИТЕ И ПРИНОСИТЕ НА ДОКТАРАНТА

1.1. Част от основните резултати, които постига в труда си докторантката са следните:

✓ Направена е систематизация на основните изследователски перспективи, теории и детерминанти на конструктите „социален статус“ и „социален престиж“ на учителската професия.

✓ Въз основа на теоретичния анализ на водещите възгледи, описващи конструкта „мотивация“ за работа е предложен концептуален модел, който дава възможност за обогатяване на теоретичното познание, отнасящо се до професионалната мотивация на учителите, както и до разкриване на факторите, които я детерминират.

✓ Проведеното дисертационно изследване допринася за изясняване на връзката между възприятията на учителите и гражданите, разглеждаща социалния престиж на учителската професия, и нивото и съдържанието на тяхната професионална мотивация.

✓ Доказано е, че съществува значително несъответствие между възприятията на учителите и гражданите относно социалния статус на учителите.

✓ Потвърдено е, че външното възприятие на статуса на учителите (възприятието на гражданите) има по-голямо влияние върху тяхната мотивация, отколкото собствените им възприятия относно техния статус. Това предполага, че обществените възприятия по отношение на учителската професия имат решаваща роля, като основен предиктор на мотивацията на учителите при изпълнението на техните професионални задължения.

✓ Установените резултати от проведеното емпирично изследване, подчертават сложната връзка между възприемания социален статус и професионалната мотивация при изследваната съвкупност от учители.

✓ Резултатите от дисертационното изследване имат голям потенциал за приложимост в практиката от специалисти, работещи в образователната сфера на Израел.

1.2. Най-значимите приноси на Юлия Мичурин от дисертационния труд са следните:

✓ По емпиричен път, е доказана тенденция към подценяване по отношение на възприятията на учителите на собственият им социален статус, в сравнение с представата за социалния статус на учителската професия в съзнанието на обществото.

✓ Установено е отсъствието на значима корелационна зависимост между представата за собствения социален статус, и равнището на професионална мотивация при учителите. Това би могло да се интерпретира с факта, че независимо от доминиращата представа за ниския социален статус на учителската професия в съзнанието на учителите, професионалната мотивация може да запазва своето високо равнище, подбуждана от убеждението в социалната и личностна ценност на професията.

✓ Аргументирана е значима зависимост между представата за социалния статус на учителската професия в общественото съзнание и равнището на професионална мотивация на учителите. Социалното уважение към професията на учителя е съществен компонент в системата от мотиви, изграждащи професионалната мотивация на учителите.

✓ Практическите приноси се изразяват в разработването на надеждни изследователски инструменти, свързани с установяването на социалния статус на учителската професия в съзнанието на учителите и в общественото съзнание (в съзнанието на хора, които не работят като учители), които отговорят на изискванията за приложение и в други подобни изследвания.

✓ Разработен е надежден инструмент приложим при диагностика на равнището на професионална мотивация на учителите.

2. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ КЪМ ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

По същностните страни на основните тези и тяхното доказване в дисертацията нямам критични бележки.

3. ЗАКЛЮЧЕНИЕ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

В заключение въз основа на изложеното по-горе, предлагам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят образователната и научна степен „доктор“ на Юлия Мичурин в професионално направление 3.2. „Психология“, докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“.

гр. Варна
18.07.2025 г.

Изготвил становището:
(проф. д-р Ваня Христова)